

RECENZIJE

UDK 070.42 Roter, R.
(215-217)

Dorđe Obradović (urednik): Djelo novinara Rudimira Roteru, Sveučilište u Dubrovniku, Dubrovnik, 2007., 333 stranice, ISBN 978-953-7153-14-4

Dorđe Obradović: Otkrivanje Roteru, ICEJ i Sveučilišna knjižara, Zagreb, 2007., 131 stranica, ISBN 978-953-7015-33-6

Svijetli lik hrvatskoga novinarstva

Stručni skup o Rudimiru Roteru, održan 22. ožujka 2006. godine, okupio je dvadeset dvoje sudionika. Oni su se potrudili pridonijeti istraživanju i vrednovanju novinarskoga i ukupnog rada i stvaralaštva **Rudimira Rudija Roteru**, ugledne osobe u povijesti dubrovačkoga i hrvatskog novinarstva. Bio je to i svojevrsni međugeneracijski dijalog, jer su se na jednome mjestu okupile dvije ili tri generacije, od onih koji su bili Roterovi suvremenici do mladog naraštaja visokoškolaca koji su tek započeli zahtjevan proces profesionalnoga osposobljavanja za korektno obavljanje radnih zadataka medijskih djelatnika.

Kad je riječ o novinaru **Rudimiru Rudiju Roteru**, stručni je skup bio samo početak zahtjevnoga i složenog istraživačkog procesa. Roterovo stvaralaštvo dodatno je analizirano u sklopu Medijskoga istraživačkoga centra Odjela za komunikologiju Sveučilišta u Dubrovniku, a rezultat skupa i toga rada prilozi su za zbornik radova „Djelo novinara Rudimira Roteru“. Ti prilozi nedvojbeno potvrđuju da Roterovo djelo može biti putokaz svima koji se žele baviti složenim novinarskim pitanjima.

Zbornik radova „Djelo novinara Rudimira Roteru“ čine prilozi kojima su autori: Mateo Milković, Milan Kiperaš, Blanka Danon

Kurpjel, Jasenka Roter Petrović, Marinko Vlašić, Stipo Antičević, Pavle Bakarić, Ante Bautović, Antun Gavranić, Nikola Ivanišin, Joško Juvancić, Čedo Kisić, Ljubica Marinović, Đuro Market, Natalija Gržetić, Zrinka Roter Vranić, Rade Petrović, Marinela Rusković Krištić, Božo Brzica, Joško Jelavić, Maja Nodari, Jovica Popović, Nikola Isufi, Sonja Seferović, Mia Miloslavić, Antonia Tomić, Đorđe Obradović, Dubravka Šuica.

Povijest dubrovačkoga i hrvatskog novinarstva obilježio je **Franjo Supilo** (1870. - 1917.) radom u *Crvenoj Hrvatskoj* i *Novom listu*. Osam godina nakon Supilove smrti, **Rudimir Roter** objavio je svoj prvi novinski napis u dubrovačkom listu *Hrvatska riječ*. Od te 1925. do 1959. godine, kad je umro, Roter je priznat među kolegama kao vodeći novinar podrijetlom sa širega dubrovačkog područja.

Nažalost, njegovo djelo nije bilo istraženo i, kako su njegovi suvremenici počeli umirati, sjećanja na njega počela su blijedjeti i o njemu se sve manje znalo. Na prijedlog Roterova prijatelja iz djetinjstva **Stipe Antičevića**, država Izrael Roteru je dodijelila najveće priznanje koje mogu dobiti pripadnici drugih naroda – *pravednik među narodima*. Priznanje mu je pripalo za spašavanje obitelji sarajevskog novinara **Alberta Koena** po cijenu vlastitoga života i suse-

ljana u Potomju na Pelješcu, gdje je sklonio Koenove pred fašističkim progonom.

Prilozi za zbornik pokazuju da su životno i novinarsko djelo **Rudimira Roter**a dragocjeni za povijest dubrovačkoga i hrvatskoga novinarstva. To je ujedno prva knjiga nastala u okrilju Medijskoga istraživačkog centra Odjela za komunikologiju Sveučilišta u Dubrovniku i kao takva predstavlja samo početak, a ne spomenik **Rudimiru Roteru**. Ona je putokaz današnjim i budućim novinarima kako treba živjeti novinarstvo i za novinarstvo. Ili, Roterovim riječima, a napisao ih je u pismu prijateljici iz Janjine 1928. godine:

“Ja stojim na stanovištu, da čovjek vrijedi samo onoliko koliko koristi čini drugima i ni za dlaku više. Nauka je opće dobro; prema tome ono što ja znam nije samo moje, nego svačije, a ako je to tome tako - što se ne da poreći - onda to moramo i činom dokazati.”

Polazeći od svega navedenog, može se zaključiti da zbornik „Djelo novinara Rudimira Roter“ predstavlja značajan doprinos povijesti dubrovačkoga i hrvatskog novinarstva i nakladničke djelatnosti Sveučilišta u Dubrovniku.

Nije to sve. Rad Đorđa Obradovića prilagođen samostalnom izdavanju objavljen je kao posebna knjiga pod naslovom *Otkrivanje Roter* i uvršten je u

međunarodni projekt JETIC – obrazovanje novinara u Hrvatskoj, koji se ostvaruje uz potporu Europske komisije. Nakladnici su ICEJ, Međunarodni centar za obrazovanje novinara i Sveučilišna

knjižara iz Zagreba. I to je dodatni dokaz o vrijednosti provedenoga istraživanja, analizi sadržaja Roterovih napisa i izvlačenju iz zaborava toga velikana dubrovačkoga i hrvatskoga novinarstva.

Milan Kiperuš

UDK 070.15(082)
(217-218)

Stjepan Malović (urednik): Vjerodostojnost novina, ICEJ i Sveučilišna knjižara, Zagreb, 2007., 207 stranica, ISBN 978-953-7015-38-1

Ozbiljna ugroženost standarda

Koliko su novine vjerodostojne i može li se vjerovati vijestima koje objavljuju – bila je tema međunarodnoga istraživanja provedenog u sklopu projekta Tempus „Journalism Education and Training in Croatia“ (JETiC). U istraživanju su sudjelovali znanstvenici i medijski stručnjaci iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske tijekom 2007. godine. Promatrali su po četiri naslova dnevnih novina iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore, a analizirana su ukupno 2806 napisa. Novine su odabrane prema kriterijima čitanosti i utjecaja, što je pravilan pristup, jer nijedan

od ta dva kriterija samostalno ne bi dao uravnoteženu i nepristranu analizu. U svakoj je zemlji izabran jedan dnevni list, koji ima ugled i tradiciju ozbiljnoga glasila, koji su nekoć bili sinonimi za kvalitetno novinarstvo, neovisno o tome što danas ni *Vjesnik* u hrvatskoj, ni *Oslobođenje* u Bosni i Hercegovini, ni *Pobjeda* u Crnoj Gori nisu tržišno uspješni. No, objašnjava voditelj istraživanja i urednik *Vjerodostojnosti medija* Stjepan Malović, izabrani su kao protuteža ostalim novinama izabranima prema prodanoj nakladi. Rezultati su prvi put objavljeni u lipnju 2007. godine na međunarodnoj znanstvenoj konferenciji u

Opatiji, dijelu već spomenutoga projekta JETiC, koji je u samo dvije godine objavio niz knjiga u dvije biblioteke. Jedna od njih naslovljena je *Vjerodostojnost medija*. Knjigu je uredio prof. dr. sc. Stjepan Malović sa Sveučilišta u Dubrovniku, a istraživači i autori pojedinih poglavlja, uz njega, bili su i prof. dr. sc. Thomas A. Bauer sa Sveučilišta u Beču, doc. dr. sc. Gordana Vilović i viši asistent dr. sc. Mato Brautović sa Sveučilišta u Dubrovniku, mr. sc. Igor Kanižaj sa Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Najil Kurtić i mr. sc. Zarfa Hrnjić sa Sveučilišta u Tuzli, mr. sc. Derviš Selhanović iz Zavoda za međunarodnu znanstvenu, kulturnu i tehničku suradnju vlade Crne Gore, mr. sc. Nataša Ružić sa Sveučilišta u Podgorici te doktorandica Sveučilišta u Zadru Ksenija Žlof.

Knjiga je podijeljena u tri dijela. Prvi, koji nosi naslov *Značaj vjerodostojnosti medija*, pruža teorijski pogled na važnost medijskih istraživanja kao važan dio društvenih istraživanja. Drugi dio objavljen pod naslovom *Istraživanje vjerodostojnosti medija* tumači kako je konceptualizirano istraživanje, metodologiju istraživanja i važnost izvora za vjerodostojnost medija. Treći i najopsežniji dio *Rezultati istraživanja* tekstualno, brojčano i grafički daje pregled i tumačenje dobivenih rezultata analize sadržaja

napisa, utjecaja grafičkoga oblikovanja i etičkih aspekata analiziranih novina.

Sažimajući ukupne rezultate, Stjepan Malović piše da dobiveni podaci za sve tri zemlje navode na opći zaključak kako su novinarski standardi ozbiljno ugroženi. Dodaje kako su istraživači bili svjesni činjenice da ocjena često ne ovisi samo o istinosnim komponentama sadržaja, nego također o obilježjima komunikacijske situacije, koja bitno određuje komunikacijski okoliš. Detaljnijom raščlambom dnevnih listova istraživači su ustvrdili kako nema dovoljno ozbiljnih informativno-političkih dnevnih novina, koje bi čitateljima pružile točne i detaljne informacije o zbivanjima u zemlji i svijetu.

Ovako koncipirana i sadržajno iznimno vrijedna knjiga trostruko je korisna čitateljima, među kojima bismo morali zbog vlastitih spoznaja i potrebe da se poboljša svakodnevna novinarska praksa i zbog nekih budućih istraživanja, biti ne samo novinari i studenti novinarstva, nego medijski stručnjaci u neovisnim institucijama i sveučilišni nastavnici. Teorijski okvir, metodološki postupak i način prikaza rezultata u *Vjerodostojnosti novina* mogu biti odličan predložak budućim istraživanjima.

Dorđe Obradović

Thomas A. Bauer, Thierry Guidet, Andy Kaltenbrunner i Daniela Kraus, ICEJ i Sveučilišna knjižara, Zagreb, 2007., 136 stranica, ISBN 978-953-7015-37-4

Priručnik za predavače novinarstva

Iako u Hrvatskoj postoji duža tradicija izobrazbe u novinarstvu, tek je sada objavljena prva knjiga o tome kako biti uspješan predavač novinarstva. Profesor bečkog sveučilišta i ugledni medijski pedagog Thomas A. Bauer sa skupinom suradnika odlučio se na praktičan način opisati kako organizirati i izvoditi novinarske tečajeve te prikazati ulogu koju bi predavači novinarstva trebali imati.

Prvi dio knjige govori o učenju za struku i metodama za poduku. Bauer iznosi pedagoške aspekte ponašanja predavača usmjeravajući podučavanje prema sudionicima. Autor iznosi najvažnije metodičke načine ponašanja kroz povratnu informaciju, intervencije i upravljanje skupinom. U dijelu naslovljenom "Metode poduke" autor iznosi teoretske temelje učenja s pregledom metoda učenja i načina njihova izbora prema ciljevima učenja i zadanog programa.

Andy Kaltenbrunner i Daniela Kraus autori su drugog dijela knjige, u kojem se govori o usavršavanju novinara, posebice o cjeloživotnom učenju u društvu znanja. Autori iznose međunarodne modele školovanja u Danskoj, Njemačkoj, Španjolskoj i SAD-u, iz čega izvode svoj „korak kroz korak“ pristup usavršavanju. Predlažu usavršavanje kroz tvrtku jer je takav pristup dio kvalitativnog menadžmenta, poboljšava motivaciju i umreženost, plan prilagođen potrebama tvrtke i opremi. Autori ističu kako se novinarsko obrazovanje ne može temeljiti na ideologiji da se novinarske sposobnosti stječu u kolijevci, nego je za to potrebna javna potpora. „Kritička javnost i njezini demokratski izabrani predstavnici imaju interesa da sredstva javnog priopćavanja budu visokokvalitetna“, zaključuju autori.

Praktičan vodič za predavače treći je dio knjige, a napisao ga

je Thierry Guidet. Kako sam autor ističe, riječ je o savjetima, trikovima i mudrostima za osmišljavanje i vođenje tečaja.

Autor navodi kako se odrasle ne podučava jednako kao djecu, jer odrasli ne vide predavača kao sveznajućeg učitelja. Oni očekuju konkretne rezultate te da predavač uzme u obzir njihovo radno i ljudsko iskustvo. Autor zaključuje kako je za novinare prvo

pitanje „Za koga pišem“, dok je prvo pitanje za predavača „Koga podučavam“.

Knjiga *Priručnik za predavače novinarstva* predstavlja teoretsko i stručno objašnjenje kako biti uspješan predavač novinarstva. Nijedan predavač ne bi trebao zaobići ovaj priručnik prilikom osmišljavanja i izvođenja novinarskih tečajeva.

Mato Brautović

UDK 070
659.3
316.77
(220-222)

Nada Zgrabljic Rotar (urednica): Medijska istraživanja (god. 13, br. 1), DORON d.o.o. i Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007., 98 stranica, ISSN 1330-6928

Medijska prilagodba društvu

Znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije *Medijska istraživanja* u prvome broju trinaestoga godišta donosi pet istraživanja s područja medija, dvije recenzije novih izdanja knjiga te prikaze i najave medijskih događanja. Kako navodi glavna urednica doc. dr. sc. Nada Zgrabljic Rotar, spomenuti sadržaji časopisa ilustriraju utjecaj društvenih promjena

na fokus interesa znanstvenih istraživača s područja medija.

Prvi dio časopisa rezerviran je za prikaze rezultata raznovrsnih istraživanja medija i medijske prakse. Tako je mr. sc. Anita Perišin s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu istražila interaktivnost medijskih djelatnika i terorističkih organizacija, a predsjednik Hrvatskog centra za razminiranje mr. sc.

Josip Čerina ispitaio je i analizirao koliko i zašto mladi ročnici Hrvatske vojske (ne)koriste masovne medije. Prof. dr. sc. Ana Tkalac Verčić s Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i mr. sc. Norman Mueller iz Marketinških komunikacija T-Coma prezentirali su rezultate zajedničkog istraživanja o povezanosti i uzajamnoj ovisnosti novinarstva i odnosa s javnošću, a viši asistent na Sveučilištu u Dubrovniku dr. sc. Mato Brautović usporedio je stupanj etičnosti hrvatskih online medija u odnosu na međunarodne standarde prema kriterijima zaštite privatnosti, intelektualnog vlasništva i elektroničkog poslovanja. Posljednji članak je prezentacija rada prof. dr. sc. Vide Vidaček Hainš, prof. dr. sc. Valentine Kirinić s Fakulteta informatike i organizacije Sveučilišta u Zagrebu te pedagoginje i ravnateljice dječjeg vrtića Kindergarden iz Varaždina Ksenije Pletenac. Na uzorku predškolske djece istražile su na koji način medijska i infor-

macijska pismenost utječu na formiranje kompetentnih i osviještenih korisnika medija.

U drugome dijelu *Medijskih istraživanja* objavljene su recenzije knjige Nade Zgrabljic Rotar *Radio – mit i informacija, dijalog i demokracija* iz 2007. godine te knjige *Produkcija i marketing scenskih umjetnosti* autora Darka Lukića iz 2006. godine. Osim toga, stranice časopisa poslužile su za prikaze i najave relevantnih medijskih skupova i događaja.

Časopis *Medijska istraživanja*, kao svojevrsan forum o aktualnim pitanjima i problematici masovnih medija, dobrodošao je tamo gdje još uvijek postoji neznanje o pojedinim aspektima djelovanja medijske industrije, čak i u znanstvenim krugovima. Osim što istraživačima medija može poslužiti u daljnjem razvoju, njime se mogu koristiti i studenti novinarstva kao i svi ostali koje zanima prilagodba masovnih medija stalno promjenjivom okviru suvremenog društva.

Tina Barbarić

